

Podjela obzirom na spol jedna je od najčešćih podjela, kako u svijetu, pa tako i u psihologiji. Danas gotova da i nema istraživanja koje neće uključiti i istraživati spolne razlike. I dok se spolne razlike odnose na razlike izme u muškaraca i žena u odre enoj osobini, spolne uloge odnose se na sklop ponašanja koji se u odre enoj kulturi smatra prikladnim za žene ili muškarce (Deaux,1987; Gentile,1993; oba prema Vasta,Haith i Miller, 1997). Jedna od najrasprostranjenijih spolnih uloga muškarca je vodstvo, nezavisnot i agresivnost, dok se od žena očekuje da, u skladu sa svojom spolnom ulogom, budu ovisne, osjećajne. Proces tijekom kojeg djeca uče ponašanja i stječu uvjerenja koja se smatraju prikladnima za njihov spol naziva se spolno tipiziranje. U tom procesu socijalnog tipiziranja sudjeluju biološki, kognitivni i društveni mehanizmi (Huston, 1985; Serbin, Powlishta i Gulko,1993; svi prema Vasta, Haith i Miller, 1997), te se sukladno tome razvoj spolnih uloga objašnjava kroz 3 modela : etološki i biološki model, kognitivističko-razvojni model te teorije socijalnog učenja. Ono što je tim modelima zajedničko je to da smatraju da priroda i odgoj zajednički djeluju na razvoj spolnih uloga, dok se me usobno razlikuju u vrsti uključenih mehanizama te jačini naglasaka na biološke odnosno društvene utjecaje. Etološka i biološka objašnjenja MacDonald (1988; prema Vasta, Haith i Miller, 1997) navodi kako prema tradicionalnom pristupu razlike me u spolovima te razvoj spolnih uloga objašnjavaju evolucijski i biološki procesi. Postojanje izrazitih razlika izme u spolova navelo je neke da smatraju kako uro eni procesi upravljaju većinom ponašanja vezanih uz spolnu ulogu , te tako etolozi smatraju kako su se spolne razlike u društvenom ponašanju javile zbog njihove važnosti za preživljavanje vrste. Prema biosocijalnom modelu (Ehrhardt, 1985; Moore, 1985; prema Vasta, Haith i Miller, 1997) biološki elementi potiču spolnu diferencijaciju koju okolinski uvjeti održavaju. Smatra se kako biološki i društveni činitelji djeluju zajedno, ali jedino ako se pojave u odre enom razvojnom razdoblju.

1

Kognitivističko-razvojni modeli Usmjeren je prije svega na dječju sposobnost razumijevanja pojmova muškarac i žena, te na sposobnost poistovjećivanja s jednim od njih. Kako navodi Huston (1983; prema Vasta, Haith i Miller, 1997), naglasak je na djetetovom znanju o spolu i spolnim ulogama. a.) Model razvojnih faza Ovaj se model sastoji od tri faze. U prvoj se javlja spolni identitet,odnosno svijest o vlastitom spolu, nakon čega slijedi spolna stabilnost, odnosno svijest da tome da spol ostaje isti cijeli život. U zadnjoj, trećoj fazi, javlja se spolna dosljednost, tj. shvaćanje da je spol trajna osobina i da se ne može promijeniti drukčijim odjevanjem ili ponašanjem. Kohlberg i Ullman (1974; prema Vasta, Haith i Miller, 1997) smatraju kako ove tri faze predstavljaju dječje shvaćanje spolne nepromjenjivosti znanja da je spol sastavni i trajni dio njihova bića. b.) Modeli obrade informacija Temelji se na obradi informacija o pojmovima spolne sheme i spolnog scenarija Prema modelu spolne sheme spolno tipizirano ponašanje javit će se kad dijete stekne spolnu shemu koja se javlja otprilike kada i spolna stabilnost ili spolni identitet. Drugim riječima, spoznajne strukture dovode do spolno tipiziranog ponašanja. Spolne sheme proizlaze iz dva temeljna čimbenika : djetetove uro ene tendencije za organiziranjem i svrstavanjem podataka iz okoline, te naglasaka koji se u našoj kulturi stavlja na znakove koji dječake razdvajaju od djevojčica. Usvajanje jedne od shema (muške ili ženske) ima trostruki utjecaj : zbog usvajanja sheme dijete obraća veću pozornost na podatke povezane s njegovim spolom, usvajanje sheme utječe na djetetu samoregulacija ponašanja, te spolna sheme može dijete navesti na odre ene zaključke, poput zaključka kako je igrač nogometa zasigurno muškarac (Martin, 1993; prema Vasta, Haith i Miller, 1997). Kao empirijska potvrda modela spolne sheme Boston i Levy (1991; prema Vasta, Haith i Miller, 1997) navode podatak kako se djeca bolje dosjećaju informacija uskla enih sa stvorenim spolnim shemama, a

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com